

Sygn. akt *XVII AmE 28/18*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	Sędzia SO Anna Maria Kowalik
Protokolant –	starszy sekretarz sądowy Joanna Preizner

po rozpoznaniu 8 stycznia 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Funduszu (...) w W.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki**

o wymierzenie kary pieniężnej

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z 4 grudnia 2017 r. Nr (...)

1. oddała odwołanie;

2. zasądza od (...) Funduszu (...) w W. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 720,00 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Anna Maria Kowalik

Sygn. akt XVII AmE 28/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 4 grudnia 2017 r. Nr (...) Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej Prezes URE, pozwany), na podstawie art. 56 ust. 2 i art. 56 ust. 1 pkt 3a w związku z art. 11 i art. 11d ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r., poz. 220 z późn. zm.) (dalej p.e.) w związku z § 5 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 23 lipca 2007 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (Dz. U. z 2007 r. Nr 133, poz. 924) (dalej Rozporządzenie) oraz na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1257) w związku z art. 30 ust. 1 p.e., po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego orzekł, że (...) Fundusz (...) z siedzibą w W. (dalej powód) w dniach 10, 11 i 12 sierpnia 2015 r., w odniesieniu do obiektu zlokalizowanego w B., ul. (...), naruszył obowiązek stosowania się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej wynikający z art. 11 i art. 11d ust. 3 p.e. i za to działanie na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e. wymierzył mu karę pieniężną w wysokości 6 504,00 zł.

Od powyższej Decyzji powód złożył odwołanie. Zaskarżając Decyzję w całości wniósł o:

1) uchylenie tej Decyzji w całości, a ewentualnie zmianę zaskarżonej Decyzji w punkcie 2. i odstąpienie od wymierzania kary pieniężnej lub wymierzenie niższej kary, odpowiedniej w szczególności do stopnia społecznej szkodliwości czynu i stopnia zawinienia;

2) zasądzenie od Prezesa URE na rzecz Funduszu zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

3) dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania w charakterze świadka I. S. na okoliczność: działalności prowadzonej przez Fundusz, wprowadzenia ograniczenia poboru energii elektrycznej w sierpniu 2015 roku, czynności podjętych po zapoznaniu się z komunikatem o wprowadzonym ograniczeniu, możliwości zastosowania się do wprowadzonego ograniczenia.

Zaskarżonej Decyzji zarzucił:

1) naruszenie art. 56 ust. 6 p.e. poprzez nieprawidłową ocenę stopnia szkodliwości czynu i stopnia zawinienia Funduszu, co miało wpływ na nałożenie na Fundusz kary pieniężnej i jej wysokość;

2) naruszenie art. 56 ust. 6a p.e. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji nie zastosowanie go w niniejszej sprawie, pomimo istnienia przesłanek do skorzystania z instytucji odstąpienia od wymierzania kary pieniężnej.

W uzasadnieniu odwołania wskazał, że jest właścicielem centrum handlowo-usługowego (...) położonego w B. przy ul. (...). W ramach prowadzonej działalności wynajmuje pomieszczenia tego obiektu najemcom na potrzeby prowadzonej przez nich działalności gospodarczej. Podniósł, że z rozstrzygnięciem Prezesa URE nie może się zgodzić, gdyż zostało ono wydane bez uwzględnienia przez organ argumentów Funduszu, co doprowadziło do nałożenia na skarżącego kary pieniężnej. W ocenie powoda wydana Decyzja w sposób oczywisty narusza określone w ustawie zasady wymiaru kar, tj. w szczególności przepisy art. 56 ust. 6 i ust. 6a p.e.

Powód zaznaczył, że zgodnie z art. 56 ust. 6a p.e. w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy, Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek. Natomiast według powoda przesłanki te zostały zrealizowane w niniejszej sprawie, dlatego zasadne było odstąpienie od wymierzania kary skarżącemu.

Powód powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2014 r. (III SK 47/13, Lex nr 1540636), w którym wskazano, że rozstrzygając, czy naruszenie określonego obowiązku można w okolicznościach faktycznych danej sprawy uznać za czyn o znikomym stopniu szkodliwości, zasadne jest odwołanie się do sposobu weryfikacji tego stopnia wypracowanego w prawie karnym, skoro prawodawca posłużył się w art. 56 ust. 6a p.e. instytucją prawa karnego, z uwagi na represyjny charakter kar pieniężnych przewidzianych w tym przepisie. W zakresie stopnia (społecznej) szkodliwości czynu, przy jego ocenie, zgodnie z art. 115 § 2 k.k., bierze się zaś pod uwagę:

- rodzaj i charakter naruszonego dobra,
- rozmiary wyrządzonej szkody,
- sposób i okoliczności popełnienia czynu,
- wagę naruszonych obowiązków,
- postać zamiaru,
- motywację sprawcy,
- rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.

Dodatkowo podkreślił, że w orzecznictwie wskazuje się, że chociaż o stopniu społecznej szkodliwości mają decydować wyłącznie okoliczności związane z czynem, to podstawowe znaczenie mają rodzaj i charakter naruszonego przez oskarżonego dobra chronionego prawem, rozmiar wyrządzonej i grożącej szkody oraz zamiar i motywacja sprawcy (zob. wyrok SN z dnia 11 kwietnia 2011 r., IV KK 382/10, Lex nr 846390).

Odnosząc powyższe uwagi do realiów niniejszej sprawy powód zwrócił uwagę, że czas trwania naruszenia przez niego obowiązku był w istocie bardzo niewielki. Wprowadzone ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii obowiązywały w dniach od 10 do 31 sierpnia 2015 r., zaś stwierdzone przez organ naruszenia obejmowały jedynie trzy dni w ciągu tego okresu, tj. 10 sierpnia 2015 r. przez 10 godzin, 11 sierpnia 2015 r. przez 5 godzin oraz 12 sierpnia 2015 r. przez 2 godziny, co oznacza, że ograniczenia obowiązywały łącznie przez 518 godzin, a skarżący przekroczył dopuszczalne poziomy poboru energii jedynie przez 17 godzin. Przy czym w większości przekroczenia odnotowane w poszczególnych godzinach były bardzo małe - poniżej 0,1 MW. Przekroczenia wynoszące ponad 0,1 MW odnotowano jedynie w ciągu trzech godzin w dniu 10 sierpnia 2015 r., a więc pierwszego dnia obowiązywania ograniczenia. Powód wywiódł zatem, że organ wydając zaskarżoną Decyzję nie wziął pod uwagę tych danych, jak również wyjaśnień składanych w imieniu Funduszu.

Natomiast, jak podał, z pominiętych przez organ wyjaśnień złożonych przez Fundusz w postępowaniu administracyjnym, wynika, że ograniczenia poboru energii elektrycznej zostały wprowadzone w sposób nagły, bez uprzedzenia, a zatem nie było możliwości jakiegokolwiek przygotowania się przez Fundusz do ich zastosowania w centrum handlowym (...) w B.. Pracownicy centrum handlowego (...) niezwłocznie po uzyskaniu wiadomości o ustanowionych ograniczeniach podjęli działania zmierzające do obniżenia poboru energii elektrycznej. Powód podniósł, iż w pierwszych dniach obowiązywania ograniczeń ustalone poziomy były najbardziej rygorystyczne, dlatego z punktu widzenia charakteru działalności prowadzonej w obiekcie nie można było bezzwłocznie, „z godziny na godzinę” zaprzestać działalności lub wyłączyć urządzeń zasilanych energią elektryczną. Podkreślił, że konieczne było zachowanie ciągłości pracy większości urządzeń elektrycznych dla zapewnienia bezpieczeństwa osób przebywających w centrum handlowym. Natomiast dopiero po pewnym czasie możliwe było zastosowanie się do obniżonych poziomów poboru energii elektrycznej i efekt taki ostatecznie osiągnięto, dzięki czemu przekroczenia odnotowane były jedynie w okresie pierwszych trzech dni wprowadzonej regulacji. Dlatego według powoda organ całkowicie niesłusznie i niezgodnie z prawdą uznał na str. 17 uzasadnienia, że odbiorca „podjął decyzję o niedostosowaniu się do wprowadzonych ograniczeń”, ponieważ przekroczenie dopuszczalnych poziomów poboru energii elektrycznej nie wynikało z decyzji, czy działań podjętych przez skarżącego i nie miało na celu osiągnięcia jakichkolwiek korzyści a było wyłącznie skutkiem restrykcji wprowadzonych przez organy państwa w sposób natychmiastowy i niezapowiedziany.

Powód zarzucił również pozwanemu, że nie dokonał on żadnych ustaleń w zakresie tego, jaką realną szkodę spowodowało naruszenie przez skarżącego obowiązujących ograniczeń. Zauważył w tym miejscu, że trudno jest zaakceptować pogląd, zgodnie z którym trwające 17 godzin naruszenie polegające na przekroczeniu łącznie - jak wyliczył organ - 2,1681230 MW energii elektrycznej ponad wyznaczony poziom spowodowało realne zagrożenie bezpieczeństwa pracy sieci elektroenergetycznej w całym kraju. Co więcej, według powoda, Prezes URE zastosował w wydanej decyzji niedopuszczalną odpowiedzialność zbiorową wskazując na str. 17 uzasadnienia, że stopień szkodliwości czynu odbiorcy winien być w rozpatrywany także przy uwzględnieniu okoliczności niedostosowania się znacznej liczby innych odbiorców do wprowadzonych ograniczeń. Powód wywiódł, iż z takim tokiem rozumowania nie można się zgodzić, gdyż każdy podmiot powinien ponosić odpowiedzialność wyłącznie w granicach własnej winy i jedynie w zakresie wyrządzonej swoim zachowaniem szkody. Stwierdził, że fakt, iż kilka podmiotów niezależnie od siebie w jednym czasie naruszyło te same obowiązki nie może być traktowany jako wspólne wyrządzenie szkody rodzące specyficzną łączną odpowiedzialność tych podmiotów, która nie wynika z obowiązujących przepisów prawa, ale wyłącznie ze swobodnego uznania organu.

Reasumując, powód wskazał, że okoliczności niniejszej sprawy dają Sądowi podstawy do uchylecia zaskarżonej Decyzji Prezesa URE lub jej zmiany w zakresie nałożonej kary pieniężnej i odstąpienie od wymierzania tej kary względem Funduszu. W przypadku, gdyby okazało się to niemożliwe, podniósł, iż zasadne jest dokonanie zmiany

zaskarżonej Decyzji poprzez obniżenie nałożonej kary pieniężnej, jako że obecnie nałożona kara nie odzwierciedla w należyтым stopniu okoliczności sprawy: znikomej szkodliwości społecznej stwierdzonego naruszenia, braku winy umyślnej po stronie skarżącego w dokonaniu naruszenia, niewielkiego zakresu naruszenia obowiązku, braku rzeczywistej szkody będącej skutkiem naruszenia, czy też poczynionych przez pracowników Funduszu starań zmierzających do jak najszybszego zastosowania się do nałożonych ograniczeń.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki złożył odpowiedź na odwołanie, w której wniósł o:

- 1) oddalenie odwołania;
- 2) przeprowadzenie dowodu z dokumentów zgromadzonych przez Prezesa URE w toku postępowania administracyjnego na okoliczność prawidłowości zaskarżonej Decyzji;
- 3) zasądzenie od powoda na rzecz Prezesa URE kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 8 stycznia 2020 r. pozwany, podnosząc, że wniosek powoda o przesłuchanie świadka jest zbędny wniósł o jego pominięcie.

Rozpoznając odwołanie Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Fundusz (...) z siedzibą w W. zawarł 28 stycznia 2014 r. z (...) S.A. Umowę kompleksową sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług dystrybucji nr (...) (umowa z załącznikami k. 13-22, 100-109 akt adm.), z której wynika, że (...) S.A. jako operator systemu dystrybucyjnego (...) świadczący usługi dystrybucji energii elektrycznej był zobowiązany do dostarczania odbiorcy energii elektrycznej.

W Załączniku A do Umowy, określającym warunki świadczenia usług kompleksowych oznaczono, że punktem poboru energii zamówionej przez odbiorcę jest WO-5-872 Centrum Handlowe (...) B24 mieszczące się przy ul. (...) w B.. W § 4 tego Załącznika uregulowano kwestię dotyczącą ograniczania poboru mocy, w tym zobowiązania odbiorcy do dostosowania się do ograniczeń wprowadzonych zgodnie z aktami wykonawczymi do ustawy Prawo energetyczne.

Wartość mocy bezpiecznej, czyli dopuszczalnego poboru mocy w 20 stopniu zasilania w wysokości 498 kW (0,498 MW) została ustalona między podmiotami korespondencyjnie (pismo k. 79 akt adm.). Wartość zamówionej przez odbiorcę na sierpień 2015 r. mocy umownej w wysokości 1660 kW (1,66 MW), podobnie jak i ww. wartość mocy bezpiecznej zostały podane przez odbiorcę w propozycji wstępnego planu ograniczeń na okres 01 września 2014 – 31 sierpnia 2015 r. (k. 81, 84 akt adm.).

Pismem z dnia 1 sierpnia 2014 roku, wysłanym listem poleconym, (...) S.A. przesłał powodowi ostateczny plan wprowadzenia ograniczeń w poborze energii elektrycznej obowiązujący od 1 września 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku dla Centrum Handlowego (...) przy ul. (...) w B., który określa dopuszczalne dla odbiorcy wartości poboru mocy w poszczególnych stopniach zasilania. W planie tym, w 11 stopniu zasilania, w sierpniu 2015 r., dopuszczalny pobór mocy oznaczono na poziomie 1,66 MW a w 20 stopniu zasilania, w tym samym okresie, na poziomie 0,498 MW (pismo (...) S.A. k. 30-31 akt adm., plan k. 32 akt adm., pismo powoda k. 12 akt adm.).

Następnie powód złożył wniosek zamówienia mocy umownej na 2015 r. dla ww. obiektu, w którym zgłosił zapotrzebowanie na moc umowną w sierpniu 2015 r. w wysokości 1150 kW (pismo (...) S.A. k. 81, 99 akt adm., zamówienia wraz z rejestracją nowej mocy umownej k. 114-117 akt adm.).

Plan wprowadzenia ograniczeń w poborze energii elektrycznej obowiązujący powoda pozostał mimo tego bez zmian (okoliczność bezsporna).

(...) S.A. (dalej: (...) S.A.” albo (...)) w związku z obniżeniem dostępnych rezerw zdolności wytwórczych poniżej niezbędnych wielkości, spowodowanych m. in. wyjątkowo wysokimi temperaturami i niskim poziomem wód w zbiornikach wodnych i rzekach, stwierdziły wystąpienie zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w rozumieniu postanowień art. 3 pkt 16d p.e. wprowadzając, na podstawie art. 11 c ust. 2 pkt 2 p.e., od godz. 10:00 dnia 10 sierpnia 2015 r. ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej.

Tego samego dnia o godzinie 7:55 i 19:55 pojawiły się komunikaty w Programie (...) informujące o wprowadzonych ograniczeniach (okoliczność bezsporna).

O wprowadzonych ograniczeniach powód został powiadomiony również e-mailowo o godzinie 9:16 i telefonicznie o godzinie 10:00 (pismo (...) S.A. k. 79 akt adm., e-mail k. 82-83 akt adm.).

Jednocześnie, 10 sierpnia 2015 r. (...) S.A., działając na podstawie art. 11c ust. 3 p.e., powiadomiły Ministra Gospodarki i Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o wystąpieniu zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, podjętych działaniach i środkach w celu usunięcia tego zagrożenia i zapobieżenia jego negatywnym skutkom oraz zgłosiły Ministrowi Gospodarki konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie art. 11 ust. 7 p.e., tj. w trybie wydania przez Radę Ministrów rozporządzenia o wprowadzeniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej do dnia 31 sierpnia 2015 r.

Rada Ministrów pozytywnie rozpatrzyła wniosek Ministra Gospodarki wydając 11 sierpnia 2015 r. rozporządzenie w sprawie wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, które zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw pod poz. 1136 i wprowadziło te ograniczenia w okresie od 11 sierpnia 2015 r. od godz. 24:00 do 31 sierpnia 2015 r. do godz. 24:00.

Na wezwanie Prezesa URE - (...) S.A. w L. (...), do którego sieci przyłączony jest obiekt należący do (...) Funduszu (...) z siedzibą w W., pismem z 10 maja 2016 r. przedstawił zbiorcze dane wskazujące na stopień niedostosowania się odbiorców ujętych w Planie wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej obowiązującym w dniach od 10 do 31 sierpnia 2015 r. do wprowadzonych ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej. Na podstawie powyższych danych zostały wygenerowane informacje wskazujące na stopień niedostosowania się powoda do wprowadzonych w dniach 10 - 31 sierpnia 2015 r. ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej w odniesieniu do punktu poboru energii elektrycznej zlokalizowanego w B. przy ul. (...) (k. 7-9 akt adm.).

W wyniku analizy ww. dokumentów Prezes URE powziął podejrzenie, że powód, we wskazanym przez (...) obiekcie, nie dostosował się do wprowadzonych 10 - 31 sierpnia 2015 r. ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej.

W międzyczasie, wobec ustalenia nowego planu wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej na okres od 1 września 2015 r. do 31 sierpnia 2015 r. (k. 39-41 akt adm.) powód wystąpił do (...) dwukrotnie o skorygowanie wartości minimalnego poboru mocy w 20 stopniu zasilania a następnie zmianę poziomu mocy bezpiecznej oraz dopuszczalnego poziomu mocy w kolejnych stopniach, które to wnioski zostały ostatecznie pozytywnie rozpatrzone przez (...) (k. 42- 56 akt adm.).

Pismem z 19 czerwca 2017 r. Prezes URE zawiadomił powoda o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej wzywając go jednocześnie do zajęcia stanowiska w sprawie, tj. zwłaszcza do złożenia wyjaśnień dotyczących powodów niedostosowania się do wprowadzonych ograniczeń, a także nadesłania kopii wszelkich dokumentów mogących stanowić dowód w sprawie. W szczególności Prezes URE wezwał powoda do ustosunkowania się do przekazanych mu informacji, otrzymanych przez Prezesa URE od (...), wskazujących na stopień niedostosowania się przez powoda do wprowadzanych w dniach 10 - 31 sierpnia 2015 r. ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej (zawiadomienie k. 1- 5 akt adm.).

Pismem z 13 lipca 2017 r. (pismo z załącznikami k. 10- 62 akt adm.) powód przedstawił Prezesowi URE swoje stanowisko w sprawie.

Natomiast na wezwanie Prezesa URE skierowane do (...) (pismo k. 87-90 akt adm.), operator ten odpowiedział w piśmie z 22 października 2017 r. (pismo z załącznikami k. 79-86 akt adm.).

Pismem z 26 października 2017 r. (k. 93 akt adm.) zawiadomiono powoda o zakończeniu postępowania dowodowego w niniejszej sprawie i poinformowano go o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym w celu wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Następnie (...) złożył do sprawy kolejne pismo z 16 listopada 2017 r. (pismo (...) z załącznikami k. 99-117 akt adm.), zaś powód pismo z 17 listopada 2017 r. (pismo powoda k. 119-121 akt adm.).

4 grudnia 2017 r. Prezes URE wydał zaskarżoną Decyzję (Decyzja k. 123-141 akt adm.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych w trakcie postępowania administracyjnego, których autentyczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania w charakterze świadka I. S. na okoliczność: działalności prowadzonej przez Fundusz, wprowadzenia ograniczenia poboru energii elektrycznej w sierpniu 2015 roku, czynności podjętych po zapoznaniu się z komunikatem o wprowadzonym ograniczeniu, możliwości zastosowania się do wprowadzonego ograniczenia, gdyż okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zostały już wyjaśnione w postępowaniu administracyjnym i udowodnione, przy czym znaczące fakty nie były kwestionowane przez Prezesa URE, sporna jest wyłącznie ocena tych faktów, która należy do Sądu, stąd nie ma potrzeby przesłuchania wskazanego świadka.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem zaskarżona Decyzja jest słuszna i ma oparcie w przepisach prawa. Natomiast podnoszone przez powoda zarzuty związane z wymiarem kary nie są trafne, stąd nie mogą skutkować zmianą, czy uchynieniem Decyzji w tym zakresie, tj. w pkt 2 Decyzji. Wobec jednak złożenia przez powoda również dalej idącego wniosku o uchylenie Decyzji w całości celowym stało się wyjaśnienie podstawy prawnej Decyzji a przez to podstawy nałożenia kary.

Stosownie do § 5 pkt 1 Rozporządzenia powód jest podmiotem zobowiązany do stosowania się do wprowadzonych w dniach 10-31 sierpnia 2015 r. ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, bowiem moc umowna w odniesieniu do obiektu powoda zlokalizowanego w B. przy ul. (...) określona została w Planie wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej na okres od 10 do 31 sierpnia 2015 r. na poziomie 1660 kW, a następnie wnioskowana była przez powoda na poziomie 1150 kW a zatem powyżej wskazanej w § 5 pkt 1 Rozporządzenia wielkości 300 kW.

Zgodnie z przepisem art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e. karze pieniężnej podlega ten, kto nie stosuje się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii, wprowadzonych na podstawie art. 11, art. 11c ust. 3 lub art. 11d ust. 3.

W rozpoznawanej sprawie Prezes URE zarzucił powodowi niezastosowanie się do ograniczeń wprowadzonych na podstawie art. 11 i 11d ust. 3 p.e.

Stosownie do treści tego ostatniego przepisu „**W okresie występowania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej operatorzy systemu elektroenergetycznego mogą wprowadzać ograniczenia w świadczonych usługach przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, w zakresie niezbędnym do usunięcia tego zagrożenia.**”

Z kolei zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 2 p.e. w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części mogą być wprowadzone na czas oznaczony ograniczenia w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła. W razie wystąpienia takiej sytuacji Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, w drodze rozporządzenia, może

wprowadzić na czas oznaczony, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, ograniczenia w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej i ciepła (art. 11 ust. 7 p.e.).

Zagrożenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej może powstać w szczególności w następnym:

- 1) działań wynikających z wprowadzenia stanu nadzwyczajnego;
- 2) katastrofy naturalnej albo bezpośredniego zagrożenia wystąpienia awarii technicznej w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558, z późn. zm.);
- 3) wprowadzenia embarga, blokady, ograniczenia lub braku dostaw paliw lub energii elektrycznej z innego kraju na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub zakłóceń w funkcjonowaniu systemów elektroenergetycznych połączonych z krajowym systemem elektroenergetycznym;
- 4) strajku lub niepokoju społecznych;
- 5) obniżenia dostępnych rezerw zdolności wytwórczych poniżej niezbędnych wielkości, o których mowa w art. 9g ust. 4 pkt 9, lub braku możliwości ich wykorzystania. (art. 11c ust. 1 p.e.).

W przypadku powstania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego:

1) podejmuje we współpracy z użytkownikami systemu elektroenergetycznego, w tym z odbiorcami energii elektrycznej, wszelkie możliwe działania przy wykorzystaniu dostępnych środków mających na celu usunięcie tego zagrożenia i zapobieżenie jego negatywnym skutkom;

2) może wprowadzić ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części do czasu wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 11 ust. 7, lecz nie dłużej niż na okres 72 godzin. (art. 11c ust. 2 p.e.).

Operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego niezwłocznie powiadamia ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o wystąpieniu zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, podjętych działaniach i środkach w celu usunięcia tego zagrożenia i zapobieżenia jego negatywnym skutkom oraz zgłasza konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie art. 11 ust. 7 (art. 11c ust. 3 p.e.).

Reasumując, w razie powstania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego:

a) po pierwsze, może wprowadzić ograniczenia w dostarczeniu i poborze energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jej części do czasu wejścia Rozporządzenia, o którym mowa w art. 11 ust. 7 p.e., lecz nie dłużej niż na okres 72 godzin;

b) po drugie, niezwłocznie powiadamia ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa URE o wystąpieniu zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, podjętych działaniach i środkach w celu usunięcia tego zagrożenia i zapobieżenia jego negatywnym skutkom oraz zgłasza konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie rozporządzenia.

W rozpoznawanej sprawie (...) skorzystały z obu ww. uprawnień tj. w dniach 10-11 sierpnia 2015 roku wprowadziły ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej oraz powiadomiły Ministra Gospodarki o konieczności wprowadzenia ograniczeń na dłuższy okres. Rada Ministrów 11 sierpnia 2015 r. wydała rozporządzenie w sprawie wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, które wprowadziło te ograniczenia w okresie od 11 sierpnia 2015 r. od godz. 24:00 do 31 sierpnia 2015 r. do godz. 24:00.

Okoliczność, iż doprecyzowanie okresu na jaki OSP może wprowadzić przedmiotowe ograniczenia znajduje się w treści art. 11c ust. 2 pkt 2 p.e., nie oznacza, że nie zostały one wprowadzone na podstawie art. 11d ust. 3 p.e. Treść przedmiotowych regulacji prawnych tj. art. 11 c ust. 2 pkt 2 oraz art. 11 d ust. 3 p.e. pozostaje w ścisłym związku, albowiem dopiero łączna ich treść określająca podstawę do wprowadzenia ograniczenia przez OSP w okresie występowania zagrożenia tj. art. 11 d ust. 3 p.e. oraz możliwy okres, czemu służy art. 11c ust. 2 pkt 2, którego stosowanie jest możliwe już w sytuacji powstania zagrożenia, umożliwia skuteczne wprowadzenie przedmiotowego ograniczenia przez OSP, tj. w ściśle ograniczonym czasie i na ściśle określonym terytorium.

W świetle powyższego OSP posiadała kompetencję do wprowadzenia przedmiotowych ograniczeń w poborze energii w myśl art. 11d ust. 3 p.e., zaś okres i zakres terytorialny ich obowiązywania, na podstawie art. 11c ust. 2 pkt 2 p.e. wprowadzono od godziny 10:00 dnia 10 sierpnia 2015 roku z informacją o zgłoszonej konieczności wprowadzenia dalszych ograniczeń w trybie art. 11 ust. 7 p.e. Jak już bowiem wskazano, OSP mogło wprowadzić przedmiotowe ograniczenia do czasu wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 11 ust. 7 p.e., lecz nie dłużej niż na okres 72 godzin. Wskazać przy tym należy, iż jedynie realizacja działań z zachowaniem przedstawionej wyżej kolejności umożliwiała uzyskanie podstawowego celu powołanej ustawy, jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kraju.

Zatem przepis art. 11d ust. 3 p.e. stanowi samoistną materialnoprawną podstawę do wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej a niezastosowanie się do nich przez podmioty do tego zobowiązane jest sankcjonowane karą pieniężną określoną w art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e. Tym samym przekroczenie poboru energii nie tylko w dniach od 12 do 31 sierpnia 2015 r. kiedy obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów w kwestii ograniczeń, ale również w dniach 10 i 11 sierpnia 2015 r. kiedy obowiązywały ograniczenia wprowadzone przez OSP na mocy art. 11d ust. 3 p.e., jest zagrożone karą pieniężną z art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e.

Przy czym skoro to operatorzy systemu elektroenergetycznego wprowadzają ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej na zasadzie art. 11d ust. 3 p.e. stosowanie się do ograniczeń w poborze energii obciąża odbiorców tej energii, którzy podlegają karze w razie naruszenia ustalonych przez operatorów ograniczeń. Zgodnie bowiem z treścią art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e. karze pieniężnej podlega ten, kto nie stosuje się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii, wprowadzonych na podstawie art. 11, art. 11c ust. 3 lub art. 11d ust. 3.

Powód nie dostosował się do wprowadzonych na podstawie art. 11 i 11d ust. 3 p.e ograniczeń w poborze energii w dniach od 10 do 12 sierpnia 2015 roku, co wynika z materiału dowodowego i zostało stwierdzone w Decyzji, a czego faktycznie w odwołaniu nie kwestionował. Podkreślenia wymaga, iż niedostosowanie się przez powoda do ograniczeń wystąpiło mimo, że komunikaty na temat wprowadzenia ograniczeń ogłoszone zostały w radiu- o godzinie 7:55 i 19:55 w programie (...), zgodnie z § 12 ust. 2 Rozporządzenia ustanawiającego generalny sposób powiadomienia o obostrzeniach drogą radiową w komunikatach energetycznych właśnie w programie (...) o godzinie 7⁽⁵⁵⁾ i 19⁽⁵⁵⁾, jak też pomimo faktu, że został on dodatkowo poinformowany e-mailowo (o godz. 9:16 w dniu 10 sierpnia 2015 r.- k.79, 82-83 akt adm.) i telefonicznie (o godz. 10:00 w dniu 10 sierpnia 2015 r.- k. 79 akt adm.) odnośnie wprowadzonych stopni zasilania. Przy czym już choćby z samego § 4 Załącznika A do Umowy kompleksowej, na podstawie której energia elektryczna była powodowi dostarczana, wynika, że mogły zostać wprowadzone ograniczenia w poborze energii a powód zobowiązał się do dostosowania do tych ograniczeń, biorąc pod uwagę sporządzony dla powoda Plan wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej. Tym samym pomimo zatem tego, że faktycznie od wielu lat nie wprowadzano ograniczeń w poborze energii powód powinien niezwłocznie podporządkować się nakazom zawartym w rzeczonych komunikatach, nawet jeśli stanowiły one pewne zaskoczenie.

Zaistniała zatem przesłanka do nałożenia na powoda przez Prezesa URE kary pieniężnej, która ma charakter obligatoryjny.

Stosownie do przepisu art. 56 ust. 3 p.e. wysokość kary pieniężnej, o której mowa w ust. 1 pkt 1-38, nie może przekroczyć 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym (...). Zgodnie natomiast z ust. 6, ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes URE uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień

zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe. Ponadto, według ust. 6a Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek.

Oceniając stopień szkodliwości czynu w świetle art. 115 § 2 kk, wobec braku definicji legalnej tego pojęcia w Prawie energetycznym, Sąd mając na względzie powyższe rozważania musiał wziąć pod uwagę, że powód przekroczył pobór energii aż w ciągu trzech dni. 10 sierpnia 2015 r. przekroczenia miały miejsce praktycznie przez cały dzień, bo od godziny 11:00 do 21:00 (10 godzin) a wartość przekroczenia dopuszczalnego poboru mocy wyniosła łącznie 1,7358860 (MW w godzinie); 11 sierpnia 2015 r. przekroczenia miały miejsce od godziny 11:00 do 16:00 (5 godzin), łącznie wartość przekroczenia wyniosła 0,3677220 (MW w godzinie); 12 sierpnia 2015 r. do przekroczeń doszło w godzinach od 12:00 do 14:00 (2 godziny), łącznie wartość przekroczenia wyniosła 0,0645150 (MW w godzinie). Łącznie dla wyżej wymienionego trzydniowego okresu powód przekroczył 2,1681230 (MW w godzinie). Zakres tego przekroczenia jest więc wbrew stanowisku powoda niebagatelny.

Powód nie stosując się do ograniczeń wprowadzonych ze względu na wystąpienie zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w rozumieniu postanowień art. 3 pkt 16d p.e., dokonując w okresie trudnych warunków zewnętrznych- niskiego stanu wód i upałów mających przełożenie na to bezpieczeństwo- przekroczenia poboru energii w powyższym zakresie, w sposób bezpośredni oddziaływał negatywnie na bezpieczeństwo energetyczne kraju. Pomimo bowiem, że krajowy system elektroenergetyczny ((...)) funkcjonował dalej skutkiem działania powoda mogło być wystąpienie rzeczywistego zagrożenia w pracy całego (...).

Zagrożenie dla pracy (...) jest potęgowane jeśli również inni odbiorcy nie stosują się do ustalonych ograniczeń w poborze energii, dlatego tak ważne jest podporządkowanie poszczególnych odbiorców wprowadzonym restrykcjom. Nie można zatem nie rozpatrywać naruszenia powoda w kontekście niebezpieczeństwa jakie niesie choćby jednostkowe nieznaczne przekroczenie poboru energii przyczyniające się do ogólnego wzrostu przekroczeń wpływających na pracę (...). Wobec więc tego, że nawet nominalnie niewysokie przekroczenie przekłada się na ryzyko doprowadzenia do zakłócenia tak istotnego dla całego kraju systemu, należało uznać, że przekroczenia jakich dopuścił się powód nie były znikomo szkodliwe, ich stopień szkodliwości jest znaczny.

Powyższe nie oznacza, jak twierdzi powód, odpowiedzialności zbiorowej, ponieważ powód odpowiada tylko za przekroczenia, których dopuścił się indywidualnie. Jedynie waga tych przekroczeń jest potęgowana w perspektywie skutków jakie mogą wystąpić w (...) stanowiącym niejako „system naczyń połączonych”, przez co może dojść do tzw. blackout-u, czyli awarii i kompletnego odcięcia energii mającego daleko idące konsekwencje.

Z tego względu odstąpienie od nałożenia na powoda kary na podstawie ww. przepisu art. 56 ust. 6a p.e., zgodnie z którym Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek, nie było możliwe.

W kwestii zawinienia trzeba natomiast podnieść, iż profil działalności powoda prowadzącego centrum handlowo-usługowe nie wyklucza konieczności podporządkowania się wprowadzanym ograniczeniom poboru energii. Powód nie jest bowiem podmiotem chronionym przed wprowadzanymi ograniczeniami, jak choćby szpitale i inne obiekty ratownictwa medycznego (§ 6 ust. 1 Rozporządzenia). Będąc zatem zobowiązany do stosowania się do ograniczeń nie podjął możliwych działań ostrożnościowo- prewencyjnych, w tym nie ustalił na przyszłość postępowania, które pozwoliłoby na wdrożenie Planu wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii przyjętego dla powoda, ponieważ post factum tłumaczył, że jego pracownicy z uwagi na niespodziewane obostrzenia musieli reagować spontanicznie. Z kolei jeśli powód twierdzi, że wobec specyfiki obiektu centrum handlowo- usługowego nie można było bezzwłocznie zaprzestać działalności lub wyłączyć urządzeń zasilanych energią elektryczną z uwagi na bezpieczeństwo osób przebywających w centrum, powinien zwrócić się o zwiększenie dopuszczalnej mocy bezpiecznej dla tegoż obiektu, czego jednak nie uczynił w stosownym czasie, nie kwestionując ww. Planu wprowadzania ograniczeń. W ocenie Sądu świadczy to o braku należytej staranności powoda, który właśnie z uwagi na rodzaj działalności prowadzonego centrum powinien wykazać się dużą zapobiegliwością i okoliczności zagrożenia dla życia i zdrowia

ludzi wskutek nagłego obniżenia poboru energii elektrycznej podnosić na etapie uzgadniania Planu wprowadzania ograniczeń dla powoda. Z drugiej strony podnieść trzeba, że powód zareagował w danej sytuacji kryzysowej, nie był bezczynny, aczkolwiek jego działania nie okazały się wystarczające aby uniknąć przekroczeń poboru energii.

Z kolei w toku postępowania administracyjnego powód podniósł, iż drastyczne ograniczenie korzystania z urządzeń zasilanych energią wiązałoby się z narażeniem powoda na zamknięcie galerii, roszczenia najemców w związku z niezapewnieniem warunków gwarantowanych umowami, co wskazuje, że opisywane naruszenie mogło być wynikiem jego świadomego zachowania, gdyż nie zdecydował się na poniesienie ewentualnych strat spowodowanych wyłączeniem energii, tym samym narażając się na odpowiedzialność ustawową.

Jeśli chodzi o dotychczasowe zachowanie podmiotu Sąd przyjął, iż brak jest danych na temat wcześniejszych naruszeń prawa energetycznego przez powoda.

Odnosząc się do ostatniej przesłanki wymiaru kary jaką jest sytuacja finansowa odbiorcy należy za pozwanym podnieść, że wymierzona kara nie jest nadmiernie uciążliwa dla powoda, jest odpowiednia do charakteru popełnionego czynu oraz skutków naruszenia obowiązujących norm. Kara ta nie wpłynie ponadto na pogorszenie kondycji finansowej powoda oraz jego płynność finansową i pozostaje we właściwej proporcji do uzyskanego przez powoda w poprzednim roku podatkowym przychodu wynoszącego (...) zł.

Mając powyższe na uwadze oraz treść art. 56 ust. 3 p.e. należało uznać, iż nałożona na powoda kara w wysokości 6 504,00 zł jest znacznie niższa od limitu określonego treścią art. 56 ust. 3 p.e. wynoszącego (...) zł, ale adekwatna do wielkości przekroczenia. Wysokość kary pieniężnej stanowi bowiem iloczyn 3 000 zł i łącznego przekroczenia mocy odpowiadającej MW w poszczególnych godzinach doby, po zaokrągleniu w dół do pełnych złotych (2,1681230 MW x 3 000 zł). Wartość mnożnika wynika z tego, iż pozwany wziął pod uwagę poziom najwyższej możliwej ceny rozliczeniowej za 1 MWh energii elektrycznej na rynku bilansującym, tj. 1 500 zł (odnotowanej 7 stycznia 2016 roku), której należałoby się spodziewać przy ograniczonej podaży energii elektrycznej w okresie 10- 31 sierpnia 2015 roku. Sąd nie ma zastrzeżeń do przyjętego przez pozwanego wyliczenia. Prezes URE zawęził bowiem podstawę wymierzenia kary wyłącznie do godzin, kiedy nastąpiło niedostosowanie powoda do ograniczeń i do stopnia w jakim to niedostosowanie miało miejsce.

W ocenie Sądu kara ustalona w tych granicach spełni swoje podstawowe cele w zakresie oddziaływania szczególnego na powoda, jak również funkcję prewencji ogólnej. Tak ustalona kara nie przekracza również możliwości płatniczych powoda. Warto w tym miejscu podkreślić, że kara administracyjna nie stanowi odплаты za popełniony czyn, lecz ma charakter środka przymusu służącego zapewnieniu realizacji wykonawczo – zarządzających zadań administracji agregowanych przez pojęcie interesu publicznego (tak Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 31 marca 2008r., sygn. akt SK 75/06, OTK-A 2008, Nr 2, poz. 30). Powód w toku niniejszego postępowania nie wykazał, aby nałożona kara zachwiała jego płynność finansową. Wskazać przy tym należy, iż kara w nałożonej wysokości, relatywnie niewysoka i zarazem adekwatna do zakresu stwierdzonego naruszenia będzie również odpowiednio odczuwalna, na tyle dolegliwa, aby spełniła swoje funkcje. Należało zatem przyjąć, iż kara w wysokości 6 504,00 zł będzie na tyle odczuwalna dla powoda, aby spełniła swoją funkcję represyjną i zapobiegawczą sprawiając, że powód, jako podmiot ukarany będzie stosował się do obowiązującego porządku prawnego, a także wychowawczą oddziałując zniechęcająco na innych przedsiębiorców do podejmowania działań niezgodnych z prawem.

W tym stanie rzeczy Sąd stwierdził, że nie doszło do naruszenia art. 56 ust. 6 i 6a p.e.

Biorąc powyższe względy pod uwagę Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie znajdując podstaw do jego uwzględnienia, oddalił wniesione przez powoda odwołanie na podstawie art. 479⁵³ § 1 k.p.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z uwagi na nieuwzględnienie odwołania, powoda należało uznać za stronę, która przegrała proces i zasądzić od niego na rzecz pozwanego zwrot kosztów procesu, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości

720,00 zł ustalone w oparciu o § 14 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.).

SSO Anna Maria Kowalik